

BEHEERSPLAN ONROEREND ERFGOED

Winterlinde met boomkapel

Lindeweg, Zoutleeuw

Beheersplan opgemaakt door: SBBBOMENSERVICE

Maarten Bossers

Certified European Tree Technician

Eldersbroek 44

3700 's Herenelderen

maarten@sbbbomenservice.be

sbbbomenservice.be

+32(0)476 / 92.97.13

BTW 865.724.307

Opdrachtgever: Stad Zoutleeuw

Contactpersoon: Martine Groven

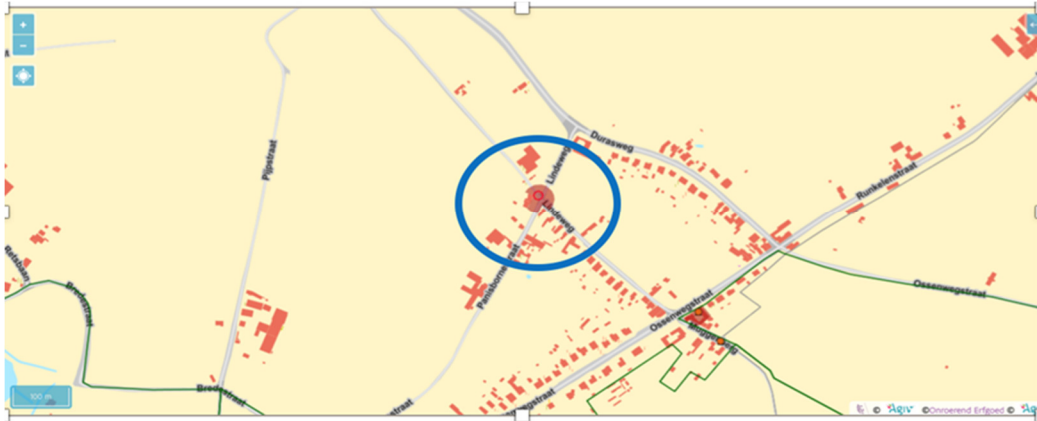
Contactpersoon onroerend erfgoed: Jan Van Ormelingen , Bart Geyskens

INHOUDSTAFEL

1. Identificatie	pg 4
2. Historische nota	pg 6
3. Inventarisatie huidige toestand	pg 13
4. Erfgoedwaarden	pg 15
5. Beheersvisie en doelstellingen	pg16
6. Maatregelen	pg 18
7. Opvolging en evaluatie	pg 20
8. Extra toevoegingen	pg 21

1. IDENTIFICATIE

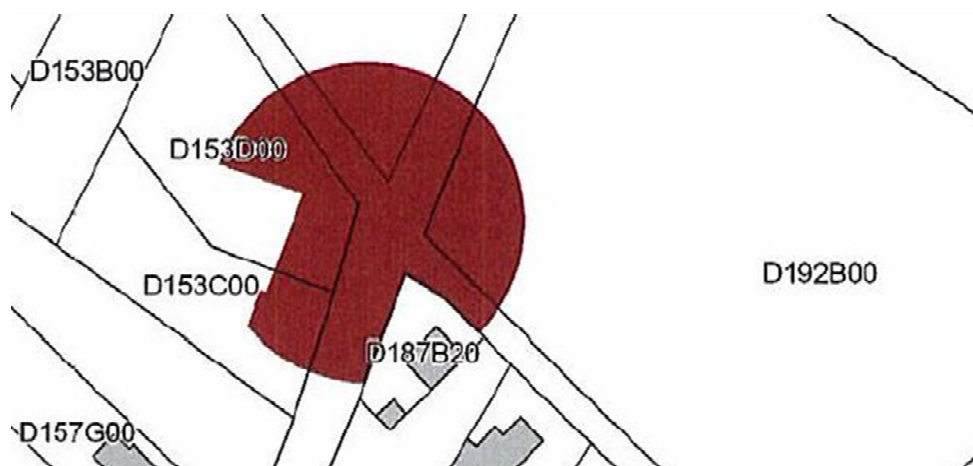
Het onroerend erfgoed is gelegen aan de Lindeweg in Zoutleeuw.

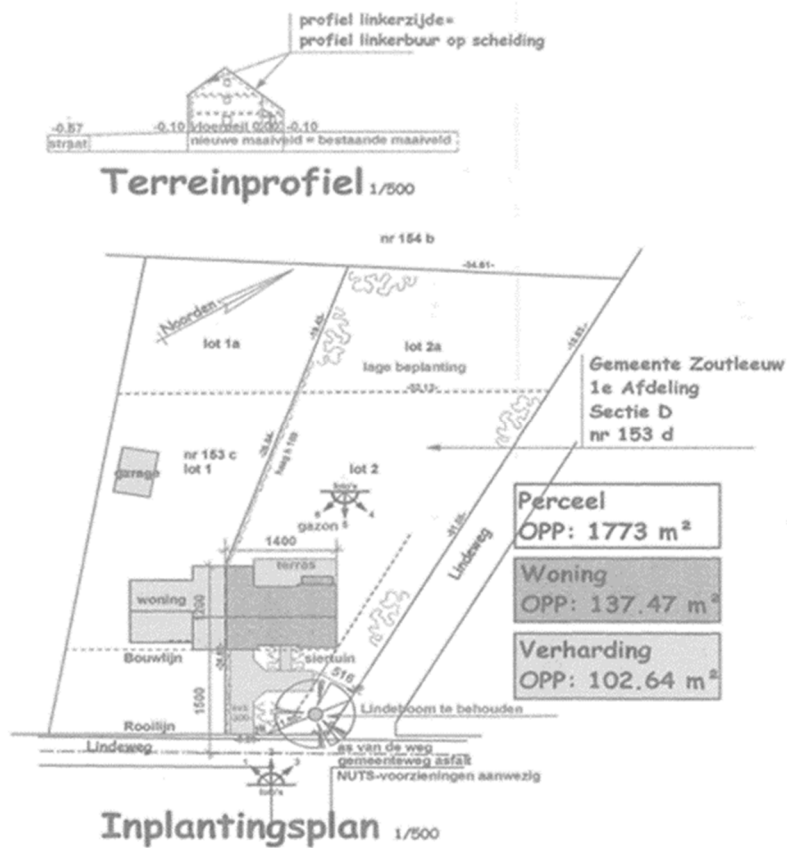
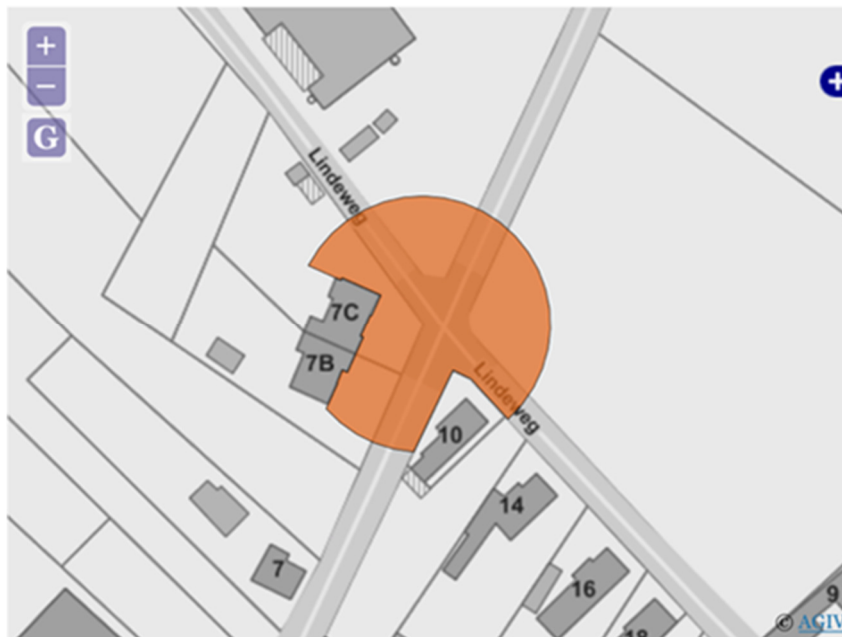
Het gaat om een solitaire Winterlinde (*Tilia cordata*) met een boomkapel gelegen op een kruispunt van wegen ten noordwesten van het gehucht Ossenweg.

Ten noordwesten van het Zoutleeuwse gehucht Ossenweg staat een eeuwenoude winterlinde (*Tilia cordata*) met een boomkapel op een kruispunt van vier wegen. Vroeger stond de linde in een open akkercomplex, maar vandaag is de omgeving grotendeels bebouwd. Deze solitaire boom heeft een stamomtrek van 4,52 meter (gemeten op 1,50 meter hoogte). De grootste kroondiameter bedroeg 15 meter (opname in 2008). De zware gesteltakken doen vermoeden dat de boom in het verleden als knotboom beheerd werd. De takvrije stamlengte bedraagt 3 meter.

De bescherming als monument omvat de solitaire winterlinde met boomkapel ten noordwesten van het gehucht Ossenweg. De winterlinde (*Tilia cordata*) met boomkapel is beschermd als monument, met inbegrip van een cirkelvormige zone met een straal van 27,50 meter rondom de boom met uitzondering van de percelen 187A2 en 187B2 en de woningen op de percelen 153C en 153D. Het beschermingsbesluit dateert van 12-07-2010.

De boom staat ingeplant op de grens tussen het openbaar domein en de private eigendom Lindeweg 7C. Hierop staat een woonhuis.

De percelen Lindeweg 7B en 7C hebben volgens het gewestplan Tienen-Landen de bestemming van woongebied met landelijk karakter. Een deel van de kruin valt binnen de bestemming landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

De oude lindeboom vormt een beeldbepalend object. Als hoekboom markeert de linde een kadastrale grens. Hij vormt een historische eenheid met de boomkapel die is toegewijd aan de heilige Maria. Het kapelletje maakt deel uit van een lokale verering. In de regio komen meerdere kruisbeelden en kapellen voor. Zij zijn getuigen van een diepgewortelde volksdevotie en een lange bedevaarttraditie.

Tweejaarlijks houdt een processie halte aan een altaar opgesteld bij de boomkapel. In het voorjaar gaat het om de traditionele processieomgang. In november houdt de kaarsjesprocessie hier halte.

Op 1 april 2015 werd de boom gekortwiek. Door de voorjaarsstormen, en de schade die de boom ten gevolge hiervan opliep, werd er immers gevreesd voor de openbare veiligheid. Daarom werd de boom volledig terug geknot. Deze maatregel werd toegepast om de stabiliteit van de boom te garanderen. De gesteltakken werden op 30cm van de stam afgezet. Er werd een groeiplaatsverbetering uitgevoerd. De grond werd los geploft. De beluchtungskokers werden gebruikt om een bemesting uit te voeren en opgevuld met lava voor een betere beluchting. De boom reageerde hier goed op er is veel hergroei te zien. We kunnen ook een duidelijke overgroeiing van de snoeiwonden waarnemen.

Op 1 juli 2017 werd het overtollige stamschot verwijderd. Dit om overlast voor het verkeer te veroorzaken en de bovenste nieuwe scheuten alle kansen te geven.

Beschermingsbesluit:

<https://besluiten.onroenderfgoed.be/besluiten/4746/bestanden/12399>

Beschermingsplan:

<https://besluiten.onroenderfgoed.be/besluiten/4746/bestanden/15531>

Inventaris van de Houtige Bepplantingen met Erfgoedwaarde (IHBE), niet vastgesteld:

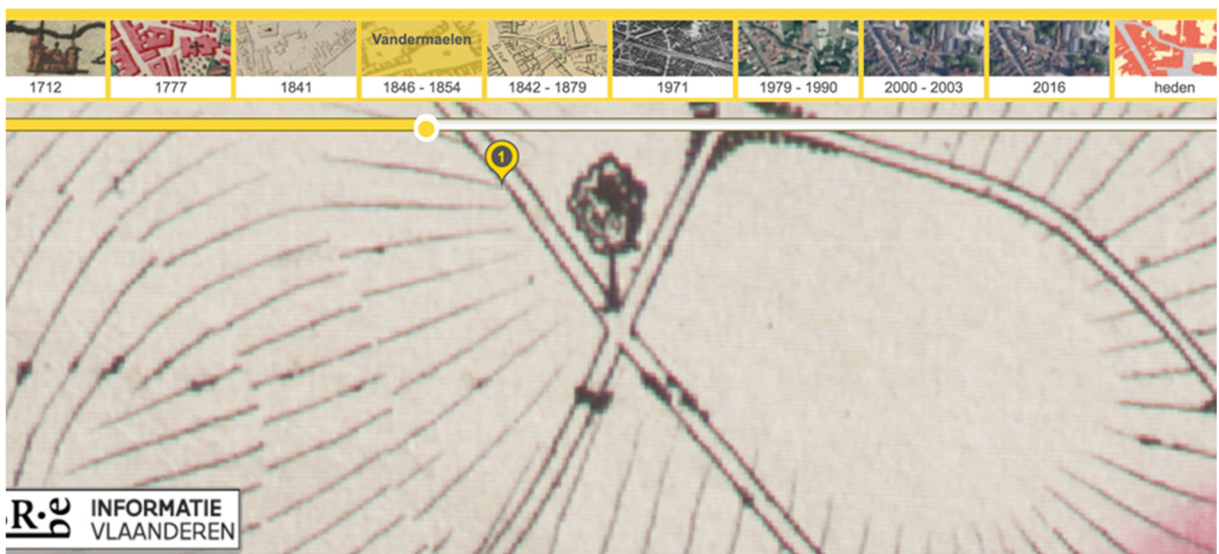
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/130923>

2. HISTORISCHE NOTA

Ferraris 1700

Vandermaelen 1850

Luchtfoto 1971

Luchtfoto 1979

Luchtfoto 2000

Toestand in 2009

Toestand in 2012

Toestand in 2014

Voorjaar 2015

November 2017

3. INVENTARISATIE HUIDIGE TOESTAND

Het landschap is geëvolueerd van een open landschap met landbouw naar een meer bebouwde omgeving met vooral lintbebouwing. Vlakbij de lindeboom is er meer recente bebouwing. Het landschap in de omgeving van de boom vertoont weinig hoogteverschillen. Verder ten zuiden ligt het domein het Vinne in een laagte in het beekdal van de Kleine Gete.

In de bodem vinden we een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur.

Een deel van de groeiplaats richting kruispunt is erg verdicht. Men heeft hier betonnen elementen geplaatst om nog meer verdichting door het verkeer te vermijden. Het is ook redelijk waarschijnlijk dat de beschadigingen aan de stam hier hun oorzaak vinden. De groeiplaats is nu afgeschermd met een kastanjehek en bedekt met houtsnippers en boomschors. De boom is nu geëvolueerd tot een knotboom. Niet door historisch beheer maar als noodzaak met het oog op veiligheid. Boven de TVSL van 3 meter ontwikkeld zich nu een nieuwe kroon. We zien een sterke hergroei met een goede nieuwe scheutlengte voor het groeiseizoen 2017. De knopaanleg is gunstig noemen. Er is ook erg veel hergroei op de stam. De overgroeiing van de snoeiwonden verloopt goed. Er is ook overgroeiing te zien op de afgestorven delen in de holle stam.

De stabiliteit lijkt zich te herstellen.

De huidige boomkapel bestaat uit een eenvoudige houten constructie die deel uitmaakt van het geheel.

4. ERFGOEDWAARDEN

Het beschermingsbesluit vermeldt het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende erfgoedwaarden:

.- Artistieke waarde van de Winterlinde (*Tilia cordata*) met boomkapel: de Winterlinde (*Tilia cordata*) vormt een belangrijk beeldbepalend object die mede ondersteund wordt door zijn mooie representatieve vorm.

- Historische (cultuurhistorische), volkskundige en sociaal-culturele waarde: de Winterlinde werd aangeplant op de kruising van drie wegen. Hij vormt een historische eenheid met een religieus bouwkundig element - de Onze-Lieve-Vrouwekapel. In de regio komen meerdere kruisbeelden en kapellen voor. Zij zijn getuigen van een diepgewortelde volksdevotie en een lange bedevaarttraditie.

5. BEHEERSVISIE EN DOELSTELLINGEN

De doelstelling is om deze linde te kunnen behouden op lange termijn. Gelet op de huidige toestand is het aangewezen om dit te doen als knotboom. We passen de principes van het veteranboombeheer toe voor knotbomen. We streven naar een zo goed mogelijke conditie waarbij we proberen om de balans afbraak-opbouw steeds positief te houden. Een stabiele stam met daarop een aantal zwaardere takken die periodiek worden terug gezet is het ‘eindbeeld’ dat we willen bereiken.

We streven ernaar om de kwaliteit van de groeiplaats op te waarderen in een eerste fase. We doen er alles aan om de groeiplaats zo optimaal mogelijk te houden. We nemen hiervoor de nodige maatregelen en vermijden alle negatieve invloeden. Er worden geen werken in de bodem uitgevoerd binnen het beschermingsgebied en geen pesticiden gebruikt.

We streven naar een gezonde boom die daardoor ook veilig is, zowel op het vlak van breukgevoeligheid als stabiliteit. Overhangende takken en stamschot mogen geen hinder betekenen voor het verkeer.

Een boom in goede conditie zal goed reageren op de snoeimaatregelen die in de toekomst dienen te gebeuren.

Op deze manier kan de boom ook blijven voldoen aan zijn sociale en cultuurhistorische functie. We trachten van de omgeving een aantrekkelijke plek te maken.

Een gezonde knotboom heeft een grote ecologische waarde en levert een bijdrage aan biodiversiteit.

We streven naar een open beheersplan dat tot stand komt door een open communicatie door de betrokken partijen. Het beheer en de visie worden regelmatig geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Beheersmaatregelen worden in principe uitgevoerd door een ETW-gecertificeerde boomverzorger. Dit geldt ook voor reguliere maatregelen gedurende de eerste twee jaar na het ingaan van het beheersplan. Voor uitvoering van werken die buiten het regulier beheer vallen is er volgens de huidige regelgeving een advies- of toelatingsplicht ten aanzien van het agentschap Onroerend Erfgoed (cf. bijlage 2).

Indien de boom toch zou afsterven, wordt er opnieuw een *Tilia cordata* van autochtoon plantmateriaal aangeplant.

Eenmalige werken:

- Groeiplaatsverbetering door ploffen van de bodem met als doel om de bodemverdichting op te heffen, de zuurstofuitwisseling in de grond te verbeteren en de boom een extra bemesting mee te geven.
- Plaatsen van een duurzame afsluiting met natuurlijke materialen.
- Plaatsen van een infobord en nuttige info over de historische waarde en het actuele beheer.

Terugkerende werken:

- Aanleggen van een dikke mulchlaag binnen de kroonprojectie. Dit doet men jaarlijks met autochtone plantenresten. Bij voorkeur snippers of bladafval.
- Het verwijderen van het stamschot tot vlak onder de nieuwe knotten. Dit doet men jaarlijks wanneer de boom in blad staat.
- Terug knotten van de boom in een cyclus van 5 à 8 jaar. Uitvoeren van een nazorg tijdens het tweede groeiseizoen na het snoeien.
- Jaarlijks uitvoeren van een VTA-controle met rapportering, in principe door een ETT; gevolgd door een eventueel advies over het bijsturen van de maatregelen of het nemen van extra maatregelen.

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Groeiplaatsverbetering	X		X
Mulching		1maal/jaar	X
Verwijderen van stamschot/voetschot	X	1maal/jaar	X
Terugsnoeien		1maal/zes jaar	X
Uitdunningssnoei		1maal/6jaar, 2 ^{de} groeiseizoen na het knotten	X
Boomcontrole		1maal/jaar	X

7. OPVOLGING EN EVALUATIE

Er gebeurt jaarlijks een VTA-onderzoek met rapportage, in principe door een ETT. Hierdoor worden de gekozen doelstellingen opgevolgd en geëvalueerd. Dit wordt teruggekoppeld met de opdrachtgever(s) en het agentschap Onroerend Erfgoed . Na een evaluatie kunnen de maatregelen herbekeken worden. Er kan nood zijn aan verder technisch onderzoek en mogelijk nieuwe maatregelen.

8. EXTRA TOEVOEGINGEN

	Duid in deze kolom aan: “niet van toepassing” (en dus niet bijgevoegd) of de verwijzing naar het hoofdstuk met pagina’s of nummer van de bijlage (indien bijgevoegd)
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)	Hoofdstuk 1: Identificatie
Lijst van geplande werkzaamheden	Hoofdstuk 6: Maatregelen
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	Hoofdstuk 6: Maatregelen
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	Bijlage 4
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	Nvt
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed	Nvt
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	Bijlage 2
Lijst van cultuurgoederen	Nvt
Lijst van geplande werkzaamheden aan een orgel dat dateert van na de Eerste Wereldoorlog	Nvt
Bibliografie (overzicht referenties)	Bijlage 3
Extra bijlage (bvb. foto’s, ...)	Nvt

BIJLAGE 1: beschermingsbesluit en -plan